

L'ACCIÓ EXTERIOR DE LA UE

Clàudia Gimeno Fernández
Institucions Jurídiques de la UE

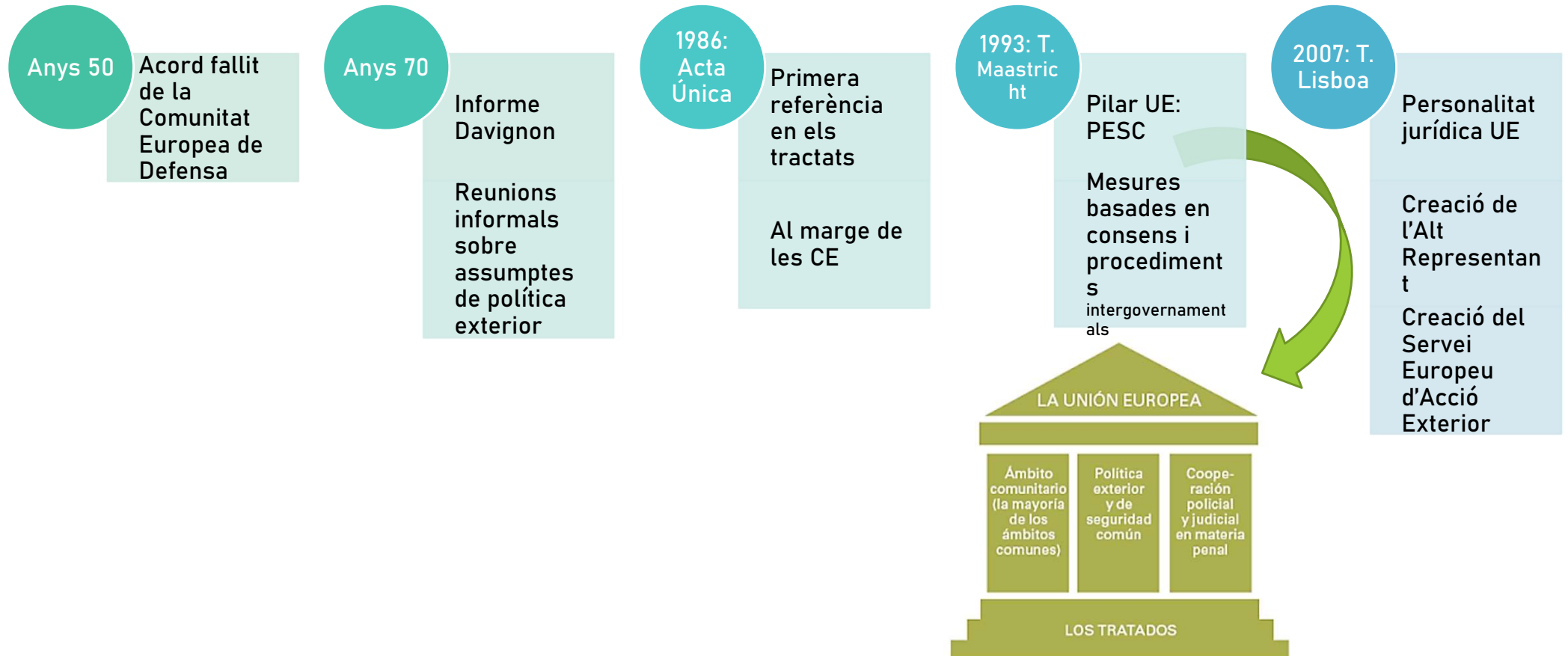
VNIVERSITAT [⌘] VALÈNCIA
Facultat de Dret

ÍNDEX

1. La UE com a subjecte de dret internacional: evolució històrica i estructura
2. La personalitat jurídica de la UE i les seues implicacions en l'acció exterior
  - a. Dret a ser membre d'altres organitzacions internacionals i participar en conferències internacionals
  - b. Dret a subscriure tractats i acords internacionals amb altres subjectes de dret internacional
  - c. Responsabilitat internacional activa i passiva
3. La competència exterior de la Unió: abast, contingut i naturalesa
  - a. Objectius, principis, abast i característiques de l'acció exterior
  - b. Repartiment competencial en matèria de política exterior
4. Manifestacions de l'acció exterior de la UE
  - a. La Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESC)
  - b. La Política Comercial Comuna (PCC)
  - c. La política de cooperació i l'ajuda humanitària
  - d. Les polítiques territorials

LA UE COM A SUBJECTE DE DRET INTERNACIONAL:
EVOLUCIÓ HISTÒRICA I ESTRUCTURA

INTRODUCCIÓ: EVOLUCIÓ HISTÒRICA

INTRODUCCIÓ: ESTRUCTURA

PESC

- Política exterior
- Competències: Consell (intergovernamental) + altres institucions (paper més reduït)
- Art. 23-46 TUE

Relacions exteriors vinculades a competències UE

- Comerç, relacions econòmiques, cooperació al desenvolupament, etc.
- Competències: Comissió + Consell
- Art. 205 i seg. TFUE

Diferències acusades: regulades en diferents parts dels tractats constitutius, frontera difusa i possibles friccions entre institucions

**LA PERSONALITAT JURÍDICA DE LA UE I LES SEUES
IMPLICACIONS EN L'ACCIÓ EXTERIOR**

LA PERSONALITAT JURÍDICA DE LA UE I LES SEUES IMPLICACIONS EN L'ACCIÓ EXTERIOR

Personalitat jurídica UE

UE pot ser subjecte de dret internacional

Titular de drets i obligacions en l'àmbit internacional

LA PERSONALITAT JURÍDICA DE LA UE I LES SEUES IMPLICACIONS EN L'ACCIÓ EXTERIOR

Personalitat jurídica UE

UE pot ser subjecte de dret internacional

Titular de drets i obligacions en l'àmbit internacional

Dret a ser membre d'altres organitzacions i participar en conferències internacionals (220 TFUE)

Dret a subscriure tractats i acords internacionals (216 TFUE)

Dret de legació davant d'altres subjectes de dret internacional

Responsabilitat internacional activa i passiva

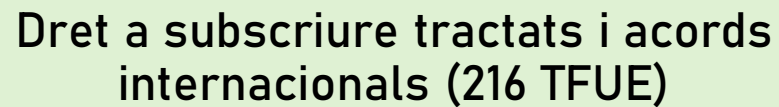
Dret a ser membre d'altres organitzacions i participar en conferències internacionals (220 TFUE)

Establir cooperacions (ONU, Consell Europa, OCDE, etc.)
Formar part d'organitzacions internacionals (FAO, OMC, etc.)

Tant els EM com UE - només UE - només EM.

Dret a subscriure tractats i acords internacionals (216 TFUE)

Art. 216 TFUE → la UE podrà signar acords internacionals quan així ho prevegen els tractats, o quan aquest acord siga necessari per a aconseguir els objectius assenyalats en els tractats, en el marc de les polítiques de la Unió.

Procediment de signatura i ratificació → art. 218 TFUE

- Comissió: negociació de l'acord
- Consell: autoritza l'obertura formal de les negociacions, n'estableix els límits generals i aprova el tractat o acord
  - Aprovat per majoria qualificada o unanimitat
- Parlament: dictamen no vinculant o de conformitat
- TJUE: possible consulta (vinculant) per a avaluar conformitat de l'acord amb el DUE

Dret de legació davant d'altres subjectes de dret internacional

Dimensió activa

Dimensió passiva

**Duplicitats
(Consell -
Comissió)**

OFICINES I DELEGACIONS

Responsabilitat internacional activa i passiva

LA COMPETÈNCIA EXTERIOR DE LA UNIÓ: ABAST, CONTINGUT I
NATURALESA

PRINCIPIIS I OBJECTIUS DE L'ACCIÓ EXTERIOR

Principis (21.1 TUE):

Democràcia

Estat de dret

Universalitat i
indivisibilitat dels
DH i les llibertats
fonamentals

Respecte dignitat
humana

Igualtat i
solidaritat

Respecte a la
Carta de les
Nacions Unides i el
Dret Internacional

PRINCIPIIS I OBJECTIUS DE L'ACCIÓ EXTERIOR

Objectius (21.2 TUE):

Defensar els seus valors, els seus **interessos fonamentals**, la seua **seguretat**, la seua independència i la seua integritat

Consolidar la **democràcia**, l'**estat de dret**, els **DH** i els principis del DI

Mantenir la **pau**, prevenir els conflictes i enfortir la seguretat internacional

Desenvolupament sostenible en l'àmbit econòmic, social i mediambiental dels països en desenvolupament per a **erradicar la pobresa**

Fomentar la **integració** de tots els països en l'**economia mundial**, per mitjà de la supressió progressiva de les restriccions al comerç internacional

Millorar la qualitat del **medi ambient** i la gestió sostenible dels recursos naturals mundials → **desenvolupament sostenible**

Ajudar les poblacions, els països i les regions que s'enfronten a **catàstrofes** naturals o d'origen humà

Promoure un **sistema internacional** basat en una cooperació multilateral sòlida i en una bona governança mundial.

PRINCIPIIS I OBJECTIUS DE L'ACCIÓ EXTERIOR

Abast i característiques (24 TUE):

- Comprèn tots els àmbits de la política exterior i totes les qüestions relatives a la seguretat de la Unió, incloent-hi la definició progressiva d'una política comuna de defensa
- La Unió condueix la política exterior i de seguretat comuna:
  - definint-ne les orientacions generals;
  - adoptant decisions que definisquen: les accions que ha de dur a terme la Unió, les posicions que ha d'adoptar la Unió, les modalitats d'execució de les decisions,
  - enfortint la cooperació sistemàtica entre els estats membres en la direcció de la seua política.
- Està subjecta a regles i procediments específics
- Resta exclosa l'adopció d'actes legislatius
- RG: el Tribunal de Justícia de la Unió Europea no és competent amb relació a disposicions adoptades en aquesta matèria

REPARTIMENT COMPETENCIAL

Consell Europeu

- Determina els interessos i objectius estratègics
- RG: adopta decisions de política exterior per unanimitat

Consell

- Composició: ministres afers exteriors + AR
- Proposa al Consell Europeu sobre directrius
- Responsable d'executar decisions del Consell Europeu
  - Obre negociacions i conclou els tractats
  - Fixa a la Comissió marges de negociació
- Vetla per la coherència de l'acció exterior de la UE

Comissió

- Paper poc important en la PESC:
  - Proposa al Consell altres qüestions de política exterior
  - Negocia tractats i acords internacionals

Alt Representant

- Nomenat pel Consell Europeu per majoria qualificada + OK president Comissió
- Presideix Consell
- Vicepresident de la Comissió
- Funcions:
  - Representa i coordina tasques comissió en afers exteriors
  - Guia la PESC: Estratègia Global sobre PESC
  - Representa la UE en matèries relatives a política exterior i seguretat comuna
  - Dirigeix el SEAE (cos diplomàtic UE)

Parlament

- Paper molt limitat:
  - Suport al SEAE i els representants de la UE
  - Consultes/Informes del AR
  - Competències pressupostàries

MANIFESTACIONS DE L'ACCIÓ EXTERIOR DE LA UE

MANIFESTACIONS DE L'ACCIÓ EXTERIOR DE LA UE

La Política Exterior i de Seguretat Comuna

La Política Comercial Comuna

La Política de Cooperació al Desenvolupament

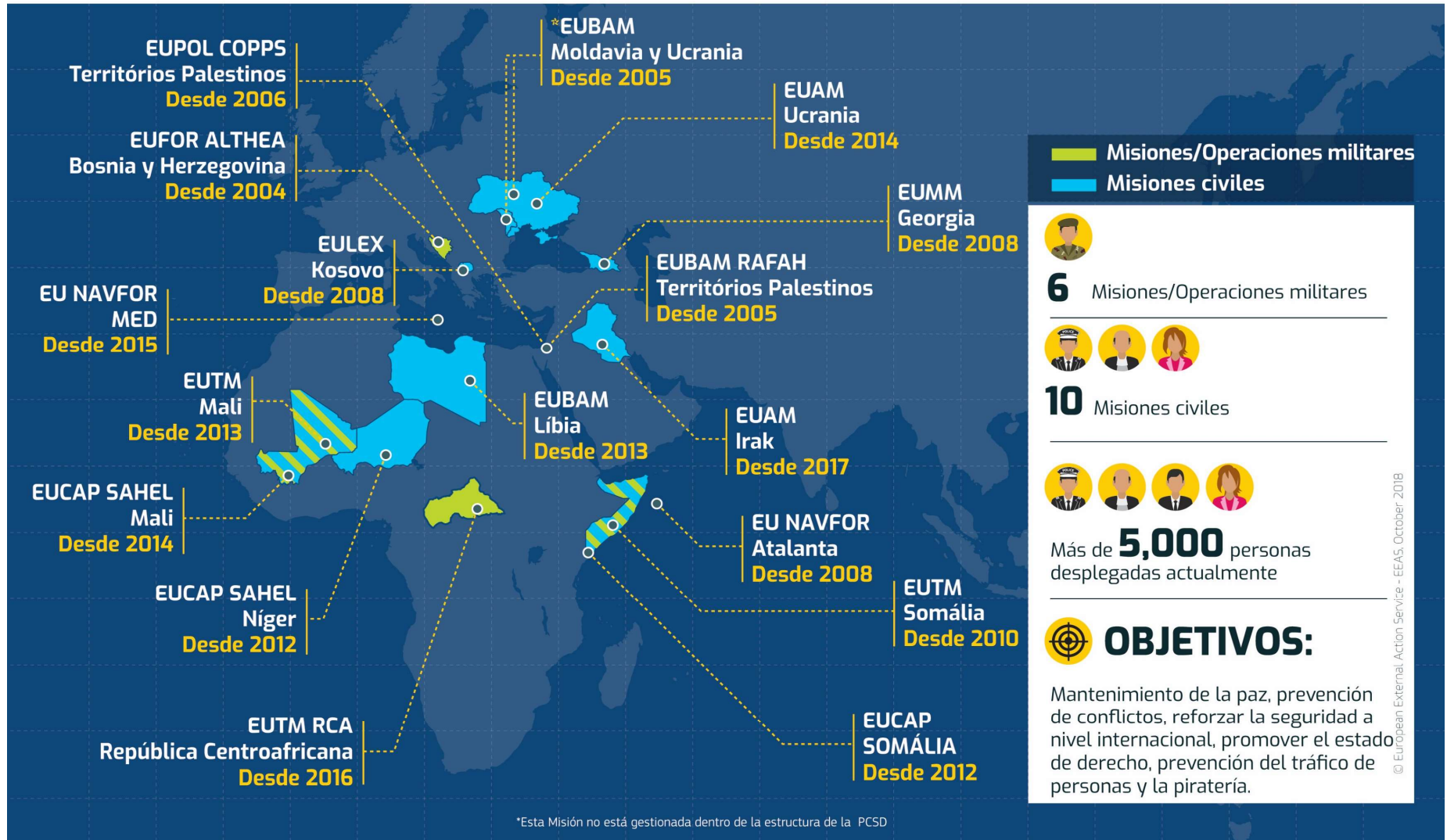
Les polítiques territorials

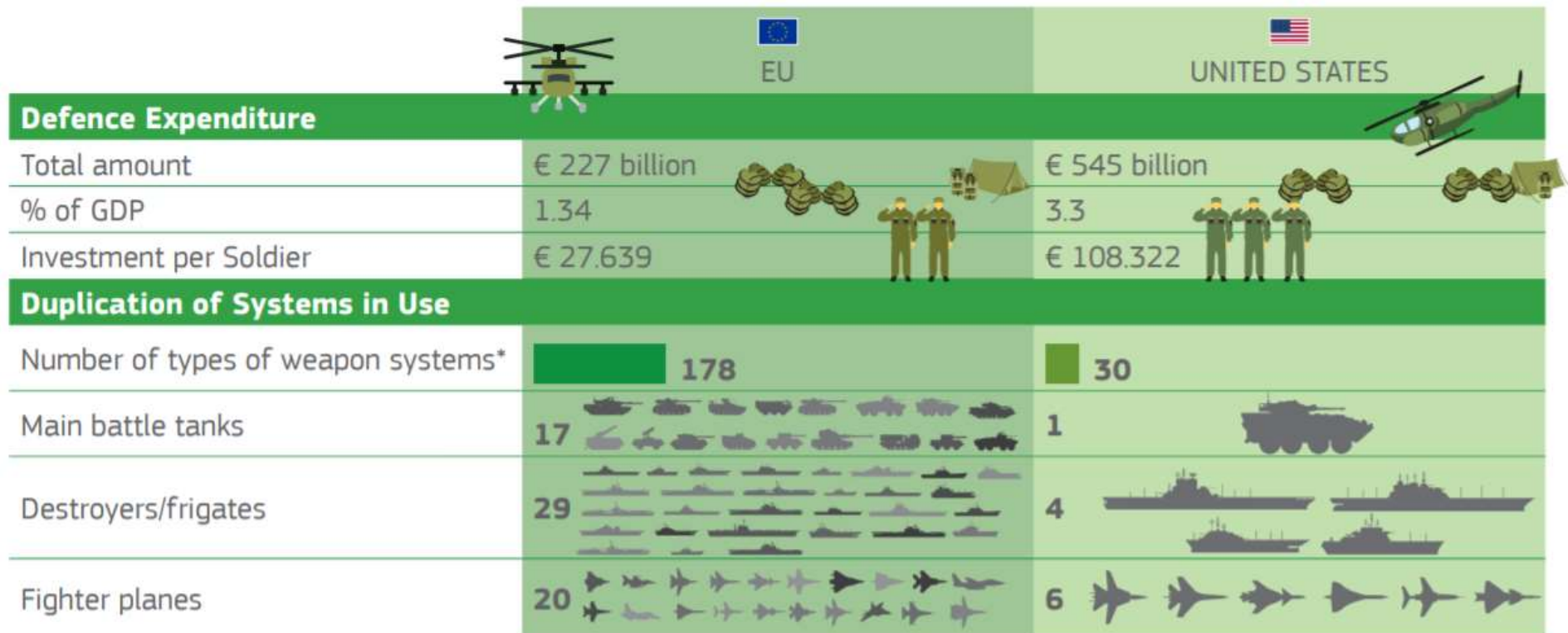
La Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESC)

- Regulació: art. 23-46 TFUE
- Vessant més política de l'acció exterior
  - Configuració intergovernamental → requereix unanimitat per a decisions
  - Decisions s'exclouen del control del TJUE
  - Controvertida: sobirania nacional dels EM
- Dins d'aquesta: la **Política Comuna de Seguretat i Defensa** (42-46 TFUE)
  - Coordinació de forces armades i creació estructura comuna de defensa
    - Optimitzar inversions
    - Millorar capacitat de reacció militar conjunta
  - Clàusula de defensa comuna (42.7 TFUE ídem OTAN)
  - No exercit propi però sí forces operatives (mitjans civils i militars i finançament dels EM)
→ Missions Petersberg

UNION EUROPEA OPERACIONES Y MISIONES PCSD 2018

* Number of types of weapon systems for selected weapon systems categories

Source: NATO, International Institute for Strategic Studies, SIPRI, Munich Security Report 2017

[HTTPS://EUR-LEX.EUROPA.EU/LEGAL-CONTENT/ES/HIS/?URI=CELEX:52018PC0476R\(01\)&QID=1557383902749](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/es/his/?uri=CELEX:52018PC0476R(01)&qid=1557383902749)

Procedimiento 2018/0254/COD

COM (2018) 476: Propuesta de REGLAMENTO DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO por el que se establece el Fondo Europeo de Defensa

 En curso

Más información sobre este procedimiento

Tipo: Procedimiento de codecisión (COD),
Procedimiento legislativo ordinario (COD)

Qué es un "procedimiento legislativo ordinario"

Comisión Europea

Consejo

Comité Económico y Social

Parlamento Europeo

2018

2019

La Política Exterior i de Seguretat Comuna

Reptes:

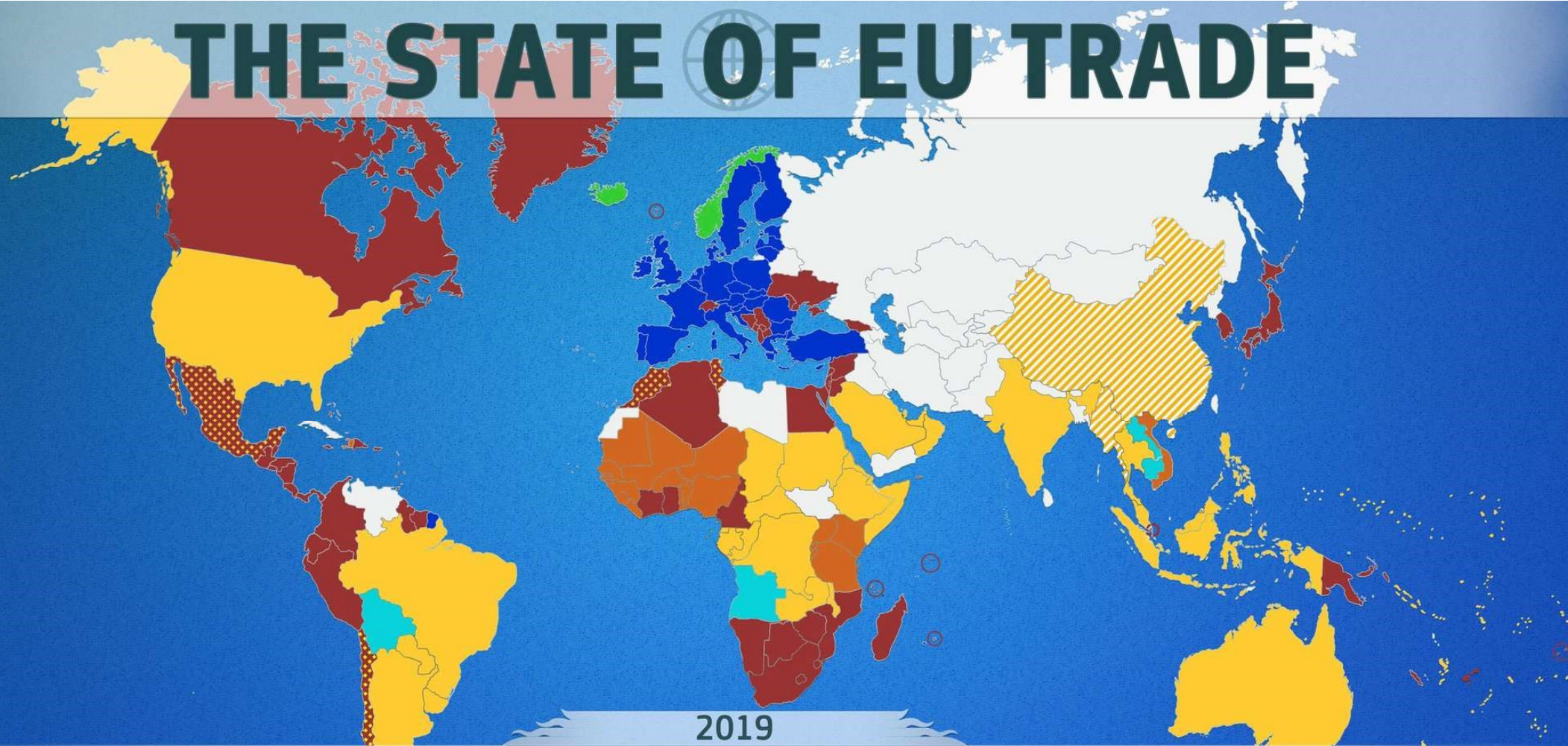
- **Coordinació i integració en matèria de defensa**
  - Programa nuclear propi de la UE?
- **Relacions amb Rússia**
- **Seguretat i lluita contra el terrorisme**
  - Cooperació policial i en lluita contra el cibercrim i el terrorisme
- **Immigració: necessària coordinació**

La Política Comercial Comuna

- Regulació: art. 206 i 207 TFUE
- Política exclusiva de la UE: una de les polítiques més importants
  - Importància del Consell i de la Comissió
  - Elevat pes de la UE en el comerç mundial
  - Importància en relació amb les relacions internacionals: diplomàcia dels negocis
- Regulació del comerç internacional de mercaderies
  - Importacions, mesures de liberalització, exportacions, pràctiques deslleials, règims comercials preferents, etc.

THE STATE OF EU TRADE

2019

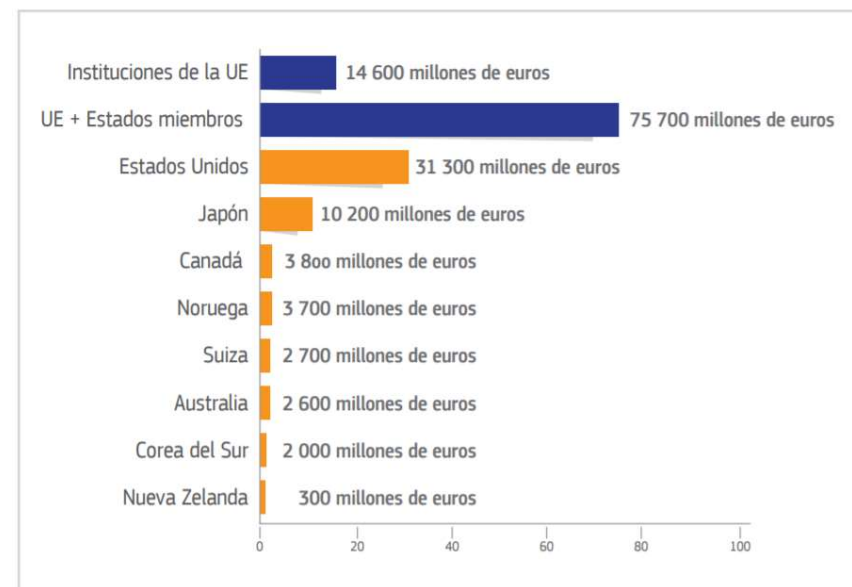
- EU & Customs union (Andorra, Monaco, San Marino, Turkey)
- European Economic Area (Norway, Iceland, Liechtenstein)
- Potential preferential trade partners

- Preferential trade agreement in place (FTA, EPA, DCFTA, OCT AA)
- Preferential trade agreement under adoption/ ratification
- Preferential trade agreement being negotiated

- Existing preferential agreement being modernised
- Stand-alone investment agreement being negotiated

La Política de Cooperació al Desenvolupament

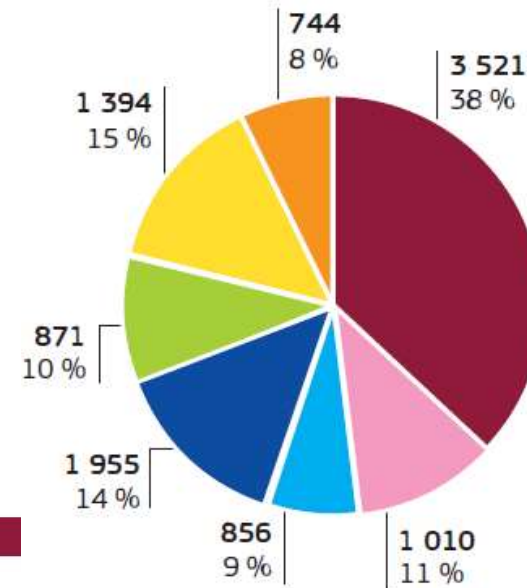
- Regulació: art. 208 a 214 TFUE
- Política de complement o suport
- Objectiu: erradicar la pobresa, consolidar la democràcia i desenvolupar els drets humans
  - Clàusula sobre drets humans i democràcia en els acords de la UE
- Instrument, formes de finançament i àmbits d'actuació molt heterogenis:

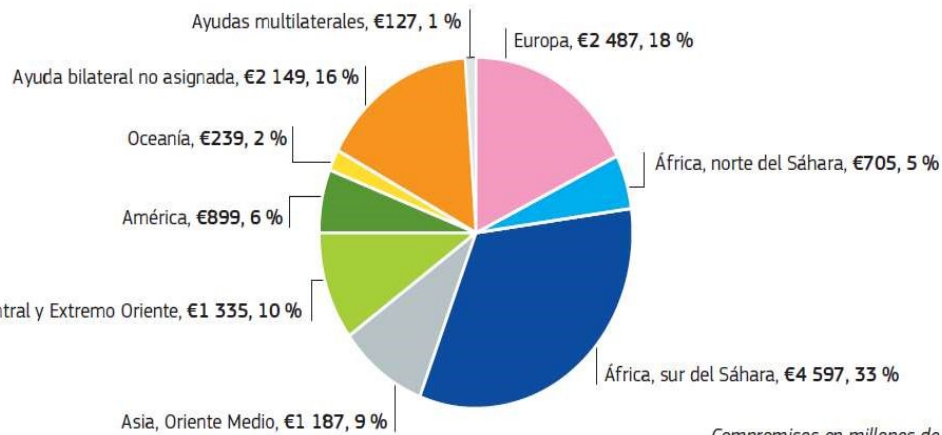
La Política de Cooperación al Desarrollo

Pagos en millones de euros

- Infraestructuras sociales: educación y sanidad, agua, administración y sociedad civil, otros
- Infraestructuras económicas y servicios: transportes, comunicaciones, energía, otros servicios
- Producción: agricultura, silvicultura, pesca, industria, minería y construcción, comercio y turismo
- Ayudas multisectoriales/transversales, otras
- Ayuda presupuestaria, ayuda alimentaria, seguridad alimentaria
- Ayuda humanitaria: emergencias, ayuda a la reconstrucción y la rehabilitación, prevención y preparación para catástrofes
- Otras/No asignadas: costes administrativos, no especificados

DISTRIBUCIÓN DE AYUDAS DE LA UNIÓN EUROPEA A LOS PAÍSES EN DESARROLLO EN 2012

Compromisos en millones de euros

Les polítiques territorials

Línies d'acció:

- Política europea de veïnatge
  - 16 països més propers geogràficament
  - Acords d'associació política, integració econòmica i major mobilitat
- Política d'ampliació
  - Països amb interès per integrar-se en la UE
  - Conflictes amb Rússia: eixos d'influència
  - Turquia

BIBLIOGRAFIA

CRAIG, P. i DE BÚRCA, G., *EU Law: Text, Cases and Materials*, 6a ed., Oxford University Press, Oxford, 2015.

GARCÍA GARCÍA, M. J., *La Unión Europea en 100 esquemas y 10 metáforas*, Tecnos, Madrid, 2021.

MANGAS MARTÍN, A. i LIÑÁN NOGUERAS, D. L., *Instituciones y Derecho de la Unión Europea*, 9a ed., Tecnos, Madrid, 2016.

MARTÍNEZ OTERO, J. M. i GARCÍA GARCÍA, M. J., *Lliçons de Dret de la Unió Europea*, Tirant lo Blanch, 2019.